

ΔΗΜΟΣ ΚΟΥΡΙΟΥ 2024

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΣ ΤΟΚΑΣ.

“The whole is greater than the sum of its parts”

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΕ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Στις 24/05/2024 συνεδρίασε η κριτική επιτροπή του Διαγωνισμού με πρόεδρο τον κ. Παντελή Γεωργίου, Δήμαρχο Ύψωνα και μέλη: κο Μαρίνο Μαρίνου, κο Στέλιο Θωμά, κο Παύλο Φεραίο και κο Άγγελο Τόκα. Η επιτροπή είχε συγκροτηθεί σε σώμα σε προηγούμενη συνεδρία της πριν την προκήρυξη του Διαγωνισμού. Στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημαρχείου ήταν αναρτημένες όλες οι προτάσεις και παρόντες επίσης ήταν η γραμματέας της Επιτροπής Ανδρονίκη Μαυρουδή Αρχιτέκτονας και Τεχνικός στο Δήμου Ύψωνα, ο Νικόλας Βρυώνη Πολιτιστικός Λειτουργός Δήμου Ύψωνα – Σύμβουλος Κριτικής Επιτροπής και η Δρ Μαρία Σιεχατέ, Ανώτερη Ερευνήτρια – Μουσειολόγος, CYENS Centre of Excellence / Adjunct lecturer, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου- υπεύθυνη εκπονήτρια της μουσειολογικής μελέτης.

Σημειώνεται ότι οι 32 συμμετοχές είχαν αποσφραγιστεί στις 23/5/2024 παρουσία του προέδρου της επιτροπής, της γραμματέα και του τεχνικού συμβούλου της επιτροπής.

Η κριτική επιτροπή σε πρώτο στάδιο ανέλυσε όλα τα απαιτούμενα παραδοτέα με βάση τους όρους προκήρυξης για να διαπιστώσει εάν όλες οι συμμετοχές πληρούσαν τις απαιτήσεις των εγγράφων του διαγωνισμού. Μια πρόταση υποβλήθηκε με εξαψήφιο αριθμό συμμετοχής (αντί πενταψήφιο), όμως η κριτική επιτροπή έκρινε ότι δεν αποτελεί ουσιώδη λόγο απόρριψης της συγκεκριμένης πρότασης. Καθώς δεν ανευρέθηκαν οποιεσδήποτε άλλες παρατυπίες ή/και ελλείψεις στα παραδοτέα η κριτική επιτροπή έκρινε όλες τις προτάσεις ως αποδεκτές και προχώρησε στη διαδικασία αξιολόγησής τους. Σημειώνεται ότι ο διαγωνισμός ήταν σύντομης διάρκειας με περιορισμό τις 4 πινακίδες Α1, και χωρίς υποχρέωση παράδοσης αρχείων cad.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η κριτική επιτροπή προ της αξιολόγησης των προτάσεων, ανέλυσε τα κριτήρια αξιολόγησης που αναφέρονται στην προκήρυξη (άρθρο 23), και καθόρισε την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας και βαρύτητας ανάμεσα στα έξι (6) αυτά κριτήρια:

1. **«Σχέσεις του προτεινόμενου έργου τόσο με τον άμεσα περιβάλλοντα χώρο όσο και με τον ευρύτερο».** Πρώτιστη βαρύτητα δόθηκε στο συγκεκριμένο κριτήριο καθώς ο διαγωνισμός αφορούσε μουσειακό κτίριο ενταγμένο στον ιστορικό πυρήνα του Ύψωνα, με πυκνή και συνεχή δόμηση και ιδιαίτερη έλλειψη δημόσιων χώρων. Για την επιτροπή αποτέλεσε ουσιώδες στοιχείο η ένταξη στην κλίμακα του αστικού ιστού του έργου αλλά και η ταυτόχρονη αύξηση και ενεργοποίηση του δημόσιου χώρου μέσω της προσθήκης του μουσείου στον ιστορικό πυρήνα του Ύψωνα. Η χωρική, ογκοπλαστική και υλική ένταξη της πρότασης αποτέλεσε το πιο δύσκολο αντικείμενο προς αναζήτηση από την κριτική επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις συγγενικές και μορφολογικές αναφορές του Ύψωνα στο χωριό της Λόφου, αλλά ταυτόχρονα και τη φτωχή αρχιτεκτονική ποιότητα των κτισμάτων περιμετρικά του τεμαχίου ανάπτυξης.
2. **«Ανταπόκριση στις λειτουργικές απαιτήσεις του έργου».** Δεύτερο κριτήριο κατά προτεραιότητα βαρύτητας κρίθηκε η ανταπόκριση στις λειτουργικές απαιτήσεις του έργου, με σαφή όμως διαχωρισμό ανάμεσα σε Κτιριολογικές και Μουσειολογικές Απαιτήσεις. Η επιτροπή ζήτησε τις απόψεις της συμβούλου Μουσειολόγου κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της, και αποφάσισε να κρίνει ξεχωριστά ανά περίπτωση κατά πόσον αποκλίσεις από τις Μουσειολογικές Απαιτήσεις μπορούσαν να τύχουν διαχείρισης ή και ακόμα να γίνουν αποδεκτές ως προτάσεις βελτίωσης τόσο της λειτουργίας αλλά και της μουσειολογικής οργάνωσης.
3. Τα κριτήρια αναφορικά με τη **«σαφήνεια της κεντρικής ιδέας και ταυτότητας της πρότασης»** και της **«ποιότητας της αρχιτεκτονικής σύνθεσης»** κρίθηκαν συμπληρωματικά και καθοριστικά για την αναζήτηση της μουσειακής πρότασης με **«Σχεδιαστική Αυτοτέλεια»** του προτεινόμενου κτιρίου, αλλά και υποστηρικτικά του πρώτου κριτηρίου της ένταξης.
4. **«Ανταπόκριση στον προϋπολογισμό έργου».**
5. **«Βιοκλιματική και περιβαλλοντική προσέγγιση».**

Σημειώνεται πως η κριτική επιτροπή εγκαίρως μέσα από τη διαδικασία ερωτήσεων διευκρίνισε ότι :

1. Η μουσειολογική μελέτη είναι ενδεικτική (ερ. 21, 31).
2. Οι μελετητές κατά την κρίση τους θα πρέπει να αποφασίσουν κατά πόσον θέλουν να εξαντλήσουν τους ορόφους που προνοούνται στην περιοχή (ερ.24).
3. Η διάταξη του κτιριολογικού προγράμματος ανά όροφο αποτελούσε αντικείμενο μελέτης κατά την κρίση των μελετητών. (ερ.32).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η επιτροπή μελέτησε σε πρώτο στάδιο και τις 32 προτάσεις, προχωρώντας σε σχολιασμό της κάθε μιας ξεχωριστά από το κάθε μέλος της κριτικής επιτροπής με συνακόλουθη συζήτηση. Μέσω αυτής της συζήτησης η κριτική επιτροπή διαπίστωσε τα κοινά χαρακτηριστικά των προτάσεων, αναγνωρίζοντας μέσω αυτών τις χωροθετικές και προγραμματικές προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι συμμετέχοντες σε συνάρτηση με τις σχεδιαστικές και λειτουργικές προτάσεις υπέρβασης τους και τα όρια αυτών.

Με το πέρας της συζήτησης έγιναν αντιληπτές σε αυτό το στάδιο οι κοινές συνιστάμενες των μελών της κριτικής επιτροπής ως προς τα ζητούμενα της πρότασης που αναζητείτο για την υλοποίηση του Μουσείου Μάριου Τόκα.

Η πρόταση θα έπρεπε πρωτίστως να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ένταξης του κτιρίου στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο (κριτήριο 1) ενεργοποιώντας τον ισόγειο και δημόσιο χώρο της περιοχής με τρόπο που να μην επιβάλλεται στον αστικό ιστό του Ύψωνα ως ξένο σώμα, ταυτόχρονα όμως και με τρόπο που να προσδίδει αναγνωρίσιμο χαρακτήρα στο νέο κτίριο (κριτήριο 3), υλοποιώντας επιτυχώς τη ροή της έκθεσης (κριτήριο 2). Ουσιώδες για την κριτική επιτροπή αποτέλεσε επίσης η υλικότητα των προτάσεων (κριτήριο 3), και ειδικότερα η ανάλυση και ανταπόκριση των μελετητών των δομικών στοιχείων από πέτρα στην τοπική αρχιτεκτονική της Λόφου, χωρίς όμως να αποτελεί προ-απαιτούμενο η χρήση της. Το κριτήριο νο.5 λόγω της μικρής έκτασης του τεμαχίου και του έργου, καθώς και από την μουσειακή απαίτηση για μικρά ανοίγματα, βρέθηκε να πληρείται από μεγάλο αριθμό προτάσεων, ενώ το κριτήριο νο.4 για το προϋπολογισμό του έργου συζητήθηκε για όλες τις προτάσεις από το στάδιο της προ-επιλογής και μετά.

Η έννοια της «μνημειακότητας» σε συνδυασμό με τον συγκεκριμένο τύπο μουσείου του διαγωνισμού απασχόλησε επίσης εκτεταμένα την επιτροπή. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται για τη μνημειακότητα (monumentality) στην έκδοση της UNESCO «Museum – Museum Architecture» (Vol. XXVI, No. ¾, 1974, p.257) : «*The configuration of the building should also reflect the museum's status as a focal point for cultural activity in society. Experience indicates that this requirement in practice allows a great deal of scope: thus it can be construed as an invitation to "monumentality", which has in a few extreme cases been carried to the point of ostentation. Much as all signs of external power and influence*

should be rejected, yet some degree of "heightening" is justified, as long as its result is to show the museum as "different", not as "bigger".». Η αποφυγή ακριβώς της επιτήδευσης (ostentation) σε συνδυασμό με μια μνημειακότητα η οποία θα πηγάζει από ένα διαφορετικό, όχι όμως «ογκώδες» κτιριακό όγκο, αποτέλεσε για την επιτροπή την επιζητούμενη ισορροπία. Διαφορετικό, όχι μεγαλύτερο.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Με το πέρας της συζήτησης η επιτροπή συμφώνησε στο να προχωρήσει με ψηφοφορία για τη δημιουργία της πρώτης λίστας προ-επιλογής για την επόμενη φάση αξιολόγησης. Δεν δόθηκε περιορισμός στον αριθμό των προτάσεων που θα μπορούσαν να τεθούν στη λίστα προ-επιλογής, ενώ συμφωνήθηκε ο κάθε ένας εκ των πέντε κριτών να δικαιούται έως έξι (6) ψήφους. Κάθε πρόταση η οποία θα είχε έστω και ένα (1) ψήφο θα μπορούσε να περάσει στην επόμενη φάση αξιολόγησης. Ο κάθε κριτής ψήφισε τις προτάσεις που προτείνει για την επόμενη φάση ατομικά και ανεξάρτητα από την ψήφο των υπολοίπων, με βάση τα κριτήρια που τέθηκαν πιο πάνω. Με το πέρας της ψηφοφορίας 11 προτάσεις στο σύνολο πέρασαν στην επόμενη φάση. Οι προτάσεις αυτές ήταν (με βάση τον κωδικό τους αριθμό): 24248, 12287, 12024, 11907, 10199, 176361, 13412, 42108, 18027, 39291, 17171. Όλες οι προτάσεις που επιλέχθηκαν για την επόμενη φάση συμφωνήθηκε ότι θα αξιολογηθούν σε ισότιμη βάση, ανεξάρτητα από τον αριθμό ψήφων που έλαβαν.

Ακολούθησε ανάλυση της κάθε μιας από τις 11 προτάσεις, με τους κριτές που τις επέλεξαν να στοιχειοθετούν τους λόγους επιλογής τους σε σχέση με τα κριτήρια αξιολόγησης, και τους κριτές που δεν τις επέλεξαν να παραθέτουν τους λόγους μη-επιλογής τους. Σε αυτό το στάδιο η Σύμβουλος Μουσειολόγος ανέφερε τις απόψεις της για κάθε μια από τις προτάσεις, όσον αφορά τον βαθμό επιτυχούς υλοποίησης της μουσειολογικής μελέτης.

Με το πέρας της συζήτησης η κριτική επιτροπή προχώρησε σε νέα ψηφοφορία, με το κάθε μέλος της επιτροπής να δικαιούται έως τρεις (3) ψήφους. Με το πέρας της ψηφοφορίας πέντε (5) προτάσεις επιλέχθηκαν για τη δεύτερη λίστα προ-επιλογής. Οι προτάσεις αυτές ήταν (με βάση τον κωδικό τους αριθμό): 176361, 12024, 13412, 10199, 11907.

Σε αυτό το στάδιο η συνεδρίαση έληξε και οι κριτές αποχώρησαν παραλαμβάνοντας τα έντυπα (σχέδια και έκθεση) των προτάσεων για περαιτέρω ατομική ανάλυση και μελέτη. Ζητήθηκε από τη σύμβουλο μουσειολόγο να κάνει το ίδιο για τις 5 προτάσεις ώστε να δώσει στην επόμενη συνεδρία συγκεκριμένες απόψεις αναφορικά με βαθμό υλοποίησης της μουσειολογικής μελέτης από την κάθε πρόταση.

Στις 25/05/2024 συνεδρίασε ξανά η κριτική επιτροπή με την ίδια σύνθεση, για την εξέταση των 5 επιλεγμένων προτάσεων με σκοπό την επιλογή της τελικής τριάδας. Πρώτα

αναφέρθηκαν οι απόψεις τις σύμβουλου μουσειολόγου για τις 5 προτάσεις, όπου ακολούθησε εκτεταμένη συζήτηση αναφορικά με τις δυνατότητες υπέρβασης των οποιονδήποτε θεμάτων επισημάνθηκαν σε σχέση με τη διάταξη των χώρων έκθεσης. Θέματα που αφορούσαν κυρίως φυσικό φωτισμό και ανοίγματα θεωρήθηκαν επί της αρχής διαχειρίσιμα σε αρχιτεκτονικό επίπεδο, εφόσον δεν επηρέαζαν ουσιωδώς τις όψεις των κτιρίων σε βαθμό που να αλλοιώνεται η πρόταση. Συζητήθηκε επίσης ως σημαντικό το θέμα της κατακόρυφης κίνησης εντός των εκθεσιακών χώρων του μουσείου και η χρήση ανελκυστήρα για πρόσβαση τόσο σε εκθεσιακούς χώρους όσο και σε κοινόχρηστους.

Στη συνέχεια η επιτροπή ανέλυσε για μια τελευταία φορά τις 5 προτάσεις, ως προς τη χωροθέτηση τους και την επιτυχή υλοποίηση των κριτηρίων αξιολόγησης που τέθηκαν στους όρους του διαγωνισμού.

Η επιτροπή μετά από ψηφοφορία όπου το κάθε μέλος είχε 3 ψήφους επέλεξε για την τελική τριάδα τις προτάσεις 12024, 13412 και 176361. Σε αυτό το στάδιο η επιτροπή προχώρησε σε τελική συζήτηση για την επιλογή του πρώτου βραβείου.

Κατά τη συζήτηση αναλύθηκε κυρίως ποια από τις τρεις προτάσεις υλοποιούσε την έννοια της «μνημειακότητας» (όπως αυτή περιεγράφηκε πιο πάνω) με μεγαλύτερη επιτυχία αλλά και με ποιο τρόπο οι μελετητές πέτυχαν την υλοποίηση της. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην έκδοση της UNESCO «Museum – Museum Architecture» (Vol. XXVI, No. ¾, 1974, p.251): «*Η μεταφορά θεωρητικών σχημάτων σε κτιριακούς όρους αποτελεί αντίστοιχα μια δημιουργική διαδικασία η οποία, ενώ εξωτερικεύει το τι βρίσκεται στο μυαλό [του Αρχιτέκτονα], δεν μπορεί να ικανοποιείται με την επιλογή μιας από τις πιθανές προυπάρχουσες πιθανότητες, αλλά πρέπει να εξελιχθεί σε κάτι εντελώς καινούργιο*». Αυτή τη μεταφορά θεωρητικών σχημάτων σε κτιριακούς όγκους και την μετεξέλιξη τους σε κάτι εντελώς καινούργιο η επιτροπή αποφάσισε ότι την υλοποιούσε με μεγαλύτερη επιτυχία η πρόταση 12024. Το κτίριο, με σαφείς αναφορές στην τοπική αρχιτεκτονική, **βρέθηκε ότι δεν αντιγράφει μορφές, αλλά τις ανασυνθέτει σε κάτι καινούργιο**, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα ένα μουσείο «διαφορετικό, όχι μεγαλύτερο», κάτι το οποίο όπως προαναφέρθηκε αποτέλεσε για την επιτροπή την **επιζητούμενη ισορροπία**. Αυτό το διαφορετικό, αλλά όχι μεγαλύτερο, αποτελεί μια καινοτόμα αναφορά στα ακανόνιστα πολύγωνα σχήματα υποδιαίρεσης των τεμαχίων και των κτιριακών όγκων που χαρακτηρίζουν τον ιστορικό πυρήνα του Ύψωνα, η οποία όμως ταυτόχρονα υλοποιεί μια καθαρή κτιριακή ενότητα με απόλυτη **σχεδιαστική αυτοτέλεια**. “*The whole is greater than the sum of its parts*” (Gestalt).

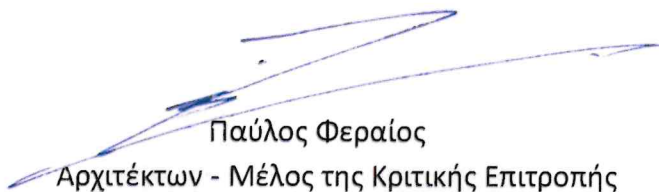
Κατά συνέπεια των ανωτέρω, και ως κατάληξη της συνεδρίας, η κριτική επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να απονεμίσει το 1^ο Βραβείο στην πρόταση με αριθμό 12024, ενώ με ψήφους 3/5 αποφασίστηκε το 2^ο βραβείο να δοθεί στην πρόταση με αριθμό 13412 και το 3^ο στην πρόταση με αριθμό 176361. Στη συνέχεια ομόφωνα αποφασίστηκε ο Έπαινος να απονεμηθεί στην συμμετοχή με αριθμό 11907.

Αναλυτικά σχόλια για τις συμμετοχές που επιλέχθηκαν για την τελική πεντάδα βρίσκονται στο Παράρτημα Α που ακολουθεί.

Ο Πρόεδρος της επιτροπής ανέθεσε στο μέλος της κριτικής επιτροπής Αρχιτέκτονα Παύλο Φεραίο όπως συντάξει το πρακτικό συνεδρίας και το σκεπτικό της απόφασης της επιτροπής.

Παντελής Γεωργίου
Δήμαρχος Κουρίου
Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής

Παύλος Φεραίος
Αρχιτέκτων - Μέλος της Κριτικής Επιτροπής

Εκπρόσωπος Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου (ΣΑΚ)
Συντάξας του Σκεπτικού και των Πρακτικών

Με τη σύμφωνη γνώμη των μελών της κριτικής επιτροπής:

Μαρίνο Μαρίνου – Αρχιτέκτονα, εκπρόσωπο του ΕΤΕΚ

Στέλιο Θωμά – Αρχιτέκτονα, εκπρόσωπο του ΕΤΕΚ

Άγγελο Τόκα – Χημικό Μηχανικό, εκπρόσωπο του Ιδρύματος Μάριος Τόκας (ΙΜΤ).

ΔΗΜΟΣ ΚΟΥΡΙΟΥ
2024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Σχόλια Βραβευθέντων Συμμετοχών

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 2/2024

«ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΥ ΤΟΚΑ»

1ο ΒΡΑΒΕΙΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
12024	ΦΛΩΡΙΑΝ ΛΙΑΚΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΒΙΣΒΙΝΗ ΕΙΡΗΝΗ ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΤΟΥ ΜΥΡΤΩ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΣΧΟΛΙΑ:

Η αρχιτεκτονική προσέγγιση της πρότασης αναδεικνύει την ευαισθησία των μελετητών ως προς την προσπάθεια τους για ένταξη του κτιρίου στον πυρήνα του Ύψωνα με μια τολμηρή σχεδιαστική πρόταση η οποία καταφέρνει να περιορίσει στο μέγιστο τον κτηριακό όγκο, χωρίς να υπολείπεται όμως σε απαιτούμενα τετραγωνικά. Η ευρηματική χωροθέτηση της μόνιμης έκθεσης σε υπόγειο χώρο, φωτιζόμενο με εκτεταμένα αίθρια, ο οποίος εκτείνεται πέραν του κτηριακού όγκου, έδωσε τη δυνατότητα της υλοποίησης όλης της μόνιμης έκθεσης σε ένα επίπεδο, στοιχείο εξαιρετικά θετικό για την μουσειολογική ροή. Η καθαρότητα των εσωτερικών χώρων έκθεσης επιτρέπουν την εύκολη προσαρμογή τους στις ανάγκες του μουσείου, ενώ τα δύο μικρά αλλά ουσιαστικά στη λειτουργία τους αίθρια αφήνουν άνετο φυσικό φωτισμό να εισέλθει στους υπόγειους χώρους, συνδέοντας διακριτικά το επίπεδο της έκθεσης με τη δημόσια πλατεία άνωθεν. Ταυτόχρονα η δημιουργία του χώρου εισόδου σε συνέχεια με την περιοδική έκθεση και με μεγάλο άνετο ύψος, συνενώνει οπτικά καίρια τους δύο χώρους, επιτρέποντας όμως τον λειτουργικό διαχωρισμό τους εάν αυτό κριθεί απαραίτητο κατά την λειτουργία του μουσείου.

Η μεγάλη εσωτερικότητα του κτιρίου, με τα μικρά ανοίγματα στην πρόσοψη, διακόπτεται μέσω καθορισμένων μεγάλων ανοιγμάτων με θέα στο δημόσιο χώρο, επανασυνδέοντας τον επισκέπτη με τον πυρήνα του Ύψωνα, χωρίς να δημιουργούν προβλήματα στον εκθεσιακό χώρο. Τα ανοίγματα από γυαλί τα οποία βλέπουν στα εσωτερικά αίθρια κρίθηκε ότι μπορούν να περιοριστούν εάν χρειαστεί ώστε να αυξηθούν οι επιφάνειες έκθεσης και να περιοριστεί ο φυσικός φωτισμός, ανταποκρινόμενοι έτσι στα σχόλια της σύμβουλου μουσειολόγου.

Η χωροθέτηση του πωλητηρίου και της βιβλιοθήκης σε οπτική συνέχεια της υποδοχής αλλά σε διακριτό σημείο κρίνεται επίσης επιτυχής, όπως και η υλοποίηση των γραφείων στον 1^ο όροφο και της καφετέριας στον 2^ο με αξιόλογη εξωτερική βεράντα θέασης της πλατείας.

Η υλικότητα της πρότασης, λιτή και με σαφή ορθοκανονικότητα, θυμίζοντας στοιχεία ορθομαρμάρωσης, αναδεικνύει τη τεθλασμένη γεωμετρικότητα του κτιρίου ενώ εκτείνεται και στο δάπεδο του δημόσιου χώρου, ενοποιώντας έτσι το κατακόρυφο επίπεδο με το οριζόντιο, υλοποιώντας καλύτερη σύνδεση και ένταξη της πρότασης στη δημόσια πλατεία. Η πρόταση των μελετητών για τη χρήση τραβερτίνης, επιτυχημένη ως προς την χρωματική αναφορά της στην πέτρα της Λόφου, κρίνεται μεν θετική για την ικανότητα της να επιτύχει λείες επιφάνειες με ποιότητα ορθομαρμάρωσης, όμως η κριτική επιτροπή θεωρεί ότι η υλικότητα της τελικής επιφάνειας πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω στο στάδιο της τελικής μελέτης.

Η τεθλασμένη διάταξη του κτιρίου, με την υποδιαίρεση του σε 5 διακριτούς αλλά συνεχόμενους όγκους, αποτελεί μια καινοτόμα αναφορά στα ακανόνιστα πολύγωνα σχήματα υποδιαίρεσης των τεμαχίων και των κτιριακών όγκων που χαρακτηρίζουν τον ιστορικό πυρήνα του Ύψωνα, η οποία όμως ταυτόχρονα υλοποιεί μια καθαρή κτιριακή ενότητα με απόλυτη σχεδιαστική αυτοτέλεια. “The whole is greater than the sum of its parts” (Gestalt).

Η τεθλασμένη και μακρόστενη αυτή διάταξη επιτρέπει επίσης στην πρόταση να αποτελεί τη μόνη που υλοποιεί δημόσιο χώρο στην πλαϊνή πλευρά του τεμαχίου, αναδεικνύοντας το μουσείο στη μεγάλη του διαμήκη του διάσταση, αντί στο μικρό πρόσωπο όπως οι περισσότερες προτάσεις, μεγιστοποιώντας ταυτόχρονα με επιτυχία τον δημόσιο χώρο και το πλαϊνό πέρασμα («στοά»).

Μικρο-αποκλίσεις από τα τετραγωνικά του προγράμματος και των μουσειολογικών απαιτήσεων θεωρήθηκε ότι είναι εύκολο να αντιμετωπιστούν στη φάση της προμελέτης, όπως και οποιοσδήποτε τροποποιήσεις απαιτηθούν για την συγκράτηση του κόστους κατασκευής.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 2/2024

«ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΥ ΤΟΚΑ»

2ο ΒΡΑΒΕΙΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
13412	ΑΝΤΩΝΗ ΤΑΣΟΥΛΗ εκ μέρους του αρχιτεκτονικού γραφείου Apostoloroulos Tasoulis

ΣΧΟΛΙΑ:

Η πρόταση η οποία έτυχε και της μεγαλύτερης συζήτησης και ανάλυσης από την επιτροπή, εντυπωσίασε κατ' αρχήν με την «Δωρική» ογκοπλαστική καθαρότητα της η οποία την έκανε να ξεχωρίζει ανάμεσα στις υποβληθείσες προτάσεις. Η «κυβιστική» διάταξη της πρότασης, η οποία όμως με μια «αφανή» τεθλασμένη υλοποιεί τη συνέχεια των οικοδομικών τεμαχίων της περιοχής, εντάσσεται εξαιρετικά στο δομημένο περιβάλλον, συνδιαλέγεται με τόλμη με τα υφιστάμενα υψόμετρα των γειτονικών οικοδομών, προκαλώντας άμεσα το ενδιαφέρον στον επισκέπτη της περιοχής, ο οποίος αντιλαμβάνεται άμεσα ότι πρόκειται για κάτι διαφορετικό στον πυρήνα του Ύψωνα. Αυτό το στοιχείο, μαζί με την ιδιαίτερα αξιόλογη υλικότητα της πρόσοψης, η οποία αποτελείται από εμφανές μπετόν στο οποίο ενσωματώνεται τοπική πέτρα με ένα εφέ αραιώσης (gradient effect) από την βάση και προς τα πάνω, αποτέλεσαν στοιχεία τα οποία ένταξαν την πρόταση στην κατηγορία των προτάσεων με «σχεδιαστική αυτοτέλεια» και επιτυχή ένταξη στο δημόσιο χώρο. Αποτέλεσε δε την πρόταση με την μικρότερη επιφάνεια

κάλυψης, υλοποιώντας μεγάλο και ανοιχτό δημόσιο χώρο στην πρόσοψη του κτιρίου. Η ενιαία διάταξη του χώρου υποδοχής με μεγάλο ύψος, και η «μνημειακή» ανάβαση προς τους γραφειακούς χώρους και τους χώρους έκθεσης από το ευθυτενές κλιμακοστάσιο αποτελούν ιδιαίτερα «σκηνογραφικές» προτάσεις οι οποίες επιτυχώς μετατρέπουν την πορεία του επισκέπτη στο χώρο σε μουσειακή εμπειρία.

Η κριτική επιτροπή όμως διαπίστωσε αποκλίσεις από το κτιριολογικό και μουσειολογικό πρόγραμμα, καθώς και τροποποιήσεις οι οποίες αν και συνειδητές από την πλευρά του μελετητή, μετά την εκτενή αξιολόγηση τους κρίθηκαν ότι συνεισφέρουν στην πιθανή δυσλειτουργία του Μουσείου στο μέλλον. Η ενσποίηση του foyer μαζί με το πωλητήριο, γκαρνταρόμπα, τον χώρο περιοδικών εκθέσεων και το καφέ σε ένα μεγάλο ενιαίο χώρο ενώ χωροθετικά επιδιώκει να ενεργοποιήσει στο μέγιστο τον ισόγειο και δημόσιο χώρο του κτηρίου, κρίθηκε πως λόγω των αντιθετικών χρήσεων του καφέ, της υποδοχής και των περιοδικών εκθέσεων, (αλλά και της βιβλιοθήκης που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο) θα αποτελούσαν μόνιμο πρόβλημα για τη λειτουργία του μουσείου. Η μεταβλητότητα του χώρου με μετακινούμενα panels που προτείνεται από τον μελετητή ανάλογα με την κύρια χρήση του χώρου, δεν κρίνεται ικανοποιητική καθώς όλες οι χρήσεις που χωροθετούνται στο ισόγειο αποτελούν κύριες και βασικές λειτουργίες.

Η έκθεση τοποθετείται στον 1^ο όροφο και στον 2^ο όροφο, ενώ η πρόσβαση στους χώρους αυτούς γίνεται από ένα ανελκυστήρα ο οποίος αποτελεί και τον ανελκυστήρα φορτοεκφόρτωσης, στοιχείο ιδιαίτερα προβληματικό τόσο για την κίνηση των επισκεπτών όσο και για την ασφάλεια του μουσείου και των εκθεμάτων. Η έκθεση της ενότητας 4 τροποποιείται σημαντικά ως προς τις απαιτήσεις, με συνειδητή απόφαση του μελετητή η οποία περιγράφεται στην έκθεση με κατεύθυνση τη *«λιγότερη χρήση ψηφιακών μέσων [...] με σκοπό την μείωση του υπερμεγέθους κόστους των μουσειογραφικών εγκαταστάσεων και αξιοποίηση μέρους του στον οικοδομικό προϋπολογισμό»*. Ο χώρος όμως που προτείνεται για το μουσικό δωμάτιο δεν διαθέτει τα χωρικά στοιχεία εκείνα που μπορούν να υλοποιήσουν την αίσθηση της εμπύθισης (σκοτεινό δωμάτιο, προβολές κλπ). Το μεγάλο άνοιγμα στο εξωτερικό φυτεμένο δώμα αποτελεί μεν καινοτόμα και ενδιαφέρουσα πρόταση η οποία όμως αντιτίθεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της έκθεσης.

Εν κατακλείδι η πρόταση δεικνύει την καλλιτεχνική και σχεδιαστική ικανότητα του μελετητή, όμως θυσιάζει την προγραμματική / μουσειολογική λειτουργία του κτιρίου για την αυστηρή κτιριακή δομή του. Φάνηκε μετά και την εκτενή ανάλυση από την κριτική επιτροπή ότι οι δύο αυτές βασικές κατευθύνσεις δεν θα μπορούσαν να συγκεραστούν, καθώς οι αλλαγές που θα απαιτούνταν θα ακύρωναν τις βασικές σχεδιαστικές αρχές της πρότασης.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 2/2024

«ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΥ ΤΟΚΑ»

3ο ΒΡΑΒΕΙΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
176361	αρχιτεκτονικού γραφείου AREA Architecture Research Athens Δαούτη Στυλιανή Γεώργιος Μητρούλιας Μιχαήλ Ιωάννης Ραυτόπουλος

ΣΧΟΛΙΑ:

Η πρόταση βασίζεται στην αναπαραγωγή της μορφολογίας των διρριχτων στεγών μέσω ενός «λευκού ορθογώνιου όγκου» ο οποίος ανασηκώνεται ώστε να φιλοξενήσει την έκθεση, μεταφέροντας το καφέ σε ισόγειο χώρο για την καλύτερη ενεργοποίηση του δημόσιου χώρου. Ο διαχωρισμός αυτός κρίθηκε επιτυχής από την κριτική επιτροπή, κυρίως για την επιτυχία της πρότασης να υλοποιηθεί όλο το κτιριολογικό σε δύο μόνο επίπεδα, και την έκθεση σχεδόν αποκλειστικά στον 1^ο όροφο. Η «Γ» διάταξη των χώρων στο ισόγειο υλοποιούν μια επιτυχή ένταξη της πρότασης στο επίπεδο του δρόμου, με διακριτές λειτουργικές ενότητες της εισόδου, της βιβλιοθήκης, της καφετέριας και των περιοδικών εκθέσεων. Ταυτόχρονα ο λευκός ορθογώνιος όγκος, επιμερίζεται σε 5 όγκους με διρριχτες στέγες, και είναι αυτή η υποδιαίρεση η οποία επιτυγχάνει τη μείωση του προσλαμβανόμενου όγκου του 1^{ου} ορόφου από τον επισκέπτη, τη δημιουργία επιτυχούς «μετωπικότητας» προς τον επισκέπτη από το δημόσιο δρόμο πρόσβασης, και την καλύτερη ένταξη του στην κορυφογραμμή των δωμαίων και στεγών της περιοχής. Αυτός ο γεωμετρικός πολυμερισμός, με αναφορές στα ακανόνιστα σχήματα τεμαχίων και κτιρίων και δωμαίων στον Ύψωνα, αναδεικνύεται ακόμη περισσότερο από την «ψηφιδοποίηση» της υλικότητας της πρόσοψης μέσω μιας ευρηματική πρότασης για

εναλλαγή χρήσης λείων επιφανειών και λευκοβαμμένων δομικών λίθων με «κλοστρά», καθώς και με τη χρήση λίθων σε εσοχή για τη δημιουργία σκιάσεων της όψης. Οι σημειολογικές μεταφορές από τα μοτίβα της μουσικής του Μάριου Τόκα στα μοτίβα των εσοχών της πρόσοψης, αν και δεν έπεισαν ιδιαίτερα την κριτική επιτροπή, συνεισφέρουν στην επιτυχή «ψηφιοποίηση» της πρόσοψης μέσω της σημειακής σκίασης, και αναδεικνύουν την ευαισθησία των μελετητών στο έργο του Μάριου Τόκα.

Η πρόταση γενικά υλοποιεί τον κτιριακό όγκο του μουσείου σε δύο μόνο επίπεδα, χωρίς όμως να εμφανίσει ένα μεγάλο όγκο στο άνω επίπεδο, μέσω της ιδιαίτερης ογκοπλαστικής και μορφολογικής υποδιαίρεσης που προαναφέρθηκε, ικανοποιώντας το κριτήριο ένταξης αλλά και υλοποίησης της μουσειολογικής μελέτης, με βάση τις απαιτήσεις της κριτικής επιτροπής.

Η πρόταση όμως υστερεί στην εσωτερικότητα του εκθεσιακού χώρου, ο οποίος επαναλαμβάνεται ανάμεσα στις 5 κτιριακές ενότητες του 1^{ου} ορόφου, χωρίς να υπάρχει εναλλαγή στην εμπειρία του επισκέπτη κατά την πορεία του στην έκθεση. Οι χώροι είτε φιλοξενούν προβολές είτε περιέχουν εκθέματα έχουν την ίδια εσωτερική διάταξη και υλικότητα χωρίς διαφοροποίηση. Αυτή η μεταφορά της εξωτερικής ομοιογένειας στον εσωτερικό χώρο αποτέλεσε ένα από τα αδύναμα στοιχεία της πρότασης. Η κλίση των στεγών που προτείνονται ενδέχεται να δημιουργήσει τεχνικά προβλήματα στο εσωτερικό χώρο αιθουσών με οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις, οι οποίες όμως κατά την κρίση της κριτικής επιτροπής θα ήταν διαχειρίσιμες.

Ταυτόχρονα, ενώ ο εξωτερικός δημόσιος χώρος υλοποιείται επιτυχώς με τη διάταξη 'Γ' του κτηρίου και την υποδειγματική του ένταξη στο συνεχές σύστημα δόμησης, οι χώροι εισόδου είναι ιδιαίτερα περιορισμένοι και συμπυκνωμένοι με τις περιοδικές εκθέσεις με μοναδικό διαχωριστικό μετακινούμενο ύφασμα «κουρτίνα». Η ύπαρξη δε χώρου Μόνιμης Έκθεσης (1.0) στο ισόγειο αποτελεί επίσης πρόβλημα για τη μουσειολογική κίνηση ανάμεσα στα εκθέματα. Εν γέννη ο εσωτερικός δημόσιος χώρος του ισογείου σε μεγάλο βαθμό έχει περιοριστεί προς όφελος του 1^{ου} ορόφου.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 2/2024

«ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΥ ΤΟΚΑ»

ΕΠΑΙΝΟΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
11907	ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ

ΣΧΟΛΙΑ:

Η πρόταση η οποία έλαβε «Έπαινο» παρουσιάζει μια ιδιαίτερη έντονη «εσωτερικότητα» η οποία διαφέρει από αρκετές άλλες προτάσεις. Η ένταξη ενός πράσινου αίθριου στο κέντρο μετατρέπει την πορεία της έκθεσης σε μια διαφορετική εμπειρία με εναλλαγές στις χωρικές ποιότητες. Παρόλο που το αίθριο δεν είναι διαμπερές επιτυγχάνει στο να δημιουργήσει ένα φωτεινό εσωτερικό χώρο, ο οποίος όμως δεν εμποδίζει τη διάταξη της έκθεσης και τον ελεγχόμενο φωτισμό που αυτή απαιτεί. Μια διακριτική εσωτερική περικλειστη αυλή στο ισόγειο και ένα φυτεμένο δώμα / καφετέρια αναδεικνύει ακόμη περισσότερο την πρόθεση των μελετητών για αυτή την επιτυχή εναλλαγή χώρων πρασίνου με την πορεία στην έκθεση.

Ταυτόχρονα όμως η χωροθέτηση του αίθριου στο εσωτερικό του κτιρίου αυξάνει τον όγκο του σημαντικά, με αποτέλεσμα το μέγεθος του κτιρίου που προσλαμβάνει ο

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 2/2024

«ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΟΥ ΤΟΚΑ»

ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
10199	ΣΙΓΑΛΑΣ ΦΟΙΒΟΣ ΕΛΕΑΝΑ ΠΑΣΤΡΑ

ΣΧΟΛΙΑ:

Η πρόταση στην οποία απονεμήθηκε «Εύφημος Μνεία» επιλέχθηκε από την επιτροπή για την ευρηματική βύθιση ενός ορόφου η οποία επιτρέπει την δημιουργία ενός κτιρίου το οποίο διαβάζεται ως ένα «συνεχές όριο από πετάσματα, αυλές, αίθρια και ανοίγματα». Η ένταξη όλων των εκθεσιακών χώρων στο ισόγειο και τον υπόγειο χώρο δημιουργεί μια σαφή εκθεσιακή ενότητα στην οποία δεν παρεμβάλλονται άλλες χρήσεις, ενώ όλες οι υπόλοιπες χρήσεις τοποθετούνται στον όροφο. Στον όροφο οι μελετητές με μια απλή, αλλά ουσιαστική επιτυχή διάσπαση των όγκων επιτυγχάνουν την δημιουργία μικροκλίμακας στο κτίριο, με στόχο την καλύτερη ένταξη του στον πυρήνα του Ύψωνα. Ο χρωματικός και υλικός διαχωρισμός ισογείου / ορόφου κρίνεται επίσης θετικός.

Ταυτόχρονα όμως η τοποθέτηση της αποθήκης σε διαφορετικό επίπεδο από το εκθεσιακό είναι προβληματική, ενώ ο χώρος υποδοχής φέρει μια στενή ευθυτενή διάταξη η οποία δεν αρμόζει σε είσοδο μουσείου. Η μορφολογική επίλυση των όγκων του 1^{ου} ορόφου, παρόλο επιτυχής για σκοπούς ένταξης, θεωρήθηκε ότι δεν συμβάλει στη «μνημειακότητα» του κτιρίου, αλλά περισσότερο φέρει σε κλίμακα κατοικίας.
